

PORIN KRISTILLISEN PÄIVÄKOTI ANKKURIN ESIOPETUSSUUNNITELMA

Luku 2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Hyväksytty johtokunnan kokouksessa (8.9.2025)

Sisältö

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.....	3
2.1. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet.....	3
2.2. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua.....	6
2.3. Arvoperusta	7
2.4. Oppimiskäsitys	7
2.5. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	8
2.6. Paikallisesti päätettävät asiat	10
2.6.1. Esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta.....	11
2.6.2. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta.....	12
2.6.3. Esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat.....	12
2.6.4. Oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat.....	15
2.6.5. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, paikalliset painotukset sekä tavoitteiden toteutumisen arviointi ja kehittäminen	15

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja esiopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä. Lapsella on oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen (luku 5).

2.1. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin¹ sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Päiväkodissa tai perhepäiväkodissa järjestettävän esiopetuksen osalta sovelletaan lisäksi varhaiskasvatuslakia ja sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta². Jos lapsi osallistuu esiopetuksen lisäksi esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen, ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä varhaiskasvatuslaki³.

Esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on otettava huomioon lapsen etu. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki⁴, tasa-arvolaki⁵, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus⁶ ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus⁷, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista⁸, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007⁹ sekä YK:n kestävän kehityksen

¹Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

²Perusopetuslaki 1 § (1136/2003)

³Varhaiskasvatuslaki (540/2018) 12 § (1228/2020)

⁴Yhdenvertaisuuslaki

⁵Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta

⁶Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, Valtiosopimukset (63/1999)

⁷YK:n yleissopimus lasten oikeuksista 1989

⁸YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007 (27/2016)

⁹K:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

tavoitteet¹⁰. Esiopetukseen sovelletaan myös hallintolakia¹¹ ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta¹².

Suomen perustuslain¹³ mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta¹⁴. Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan¹⁵. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta¹⁶. Opetuksen järjestäjän päätöksellä lapsi voi osallistua esiopetukseen perusopetuksen aloittamista edeltävänä vuonna¹⁷, mikäli lapselle on psykologisten ja tarvittaessa lääketieteellisten selvitysten perusteella tehty päätös perusopetuksen aloituksesta vuotta säädettyä aiemmin. Perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä sekä muusta esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä määrätään luvussa 5.5.

Esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta¹⁸. Tästä määrätään tarkemmin luvussa Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet - Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia kysymyksiä.

Perusopetuslain¹⁹ mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa²⁰.

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden²¹, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia²². Pidennetyn oppivelvollisuuden²³ (voimassa 31.7.2026 saakka) päätöksen saaneiden lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5.1.a. Varhennetun oppivelvollisuuden²⁴ (voimassa 1.8.2026 alkaen) päätöksen saaneiden lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5.1.b. Esiopetusta

¹⁰Kestävän kehityksen tavoitteet - Agenda 2030. YK:n yleiskokous 2015

¹¹Hallintolaki (434/2003)

¹²Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

¹³Suomen perustuslaki (731/1999) 6 §

¹⁴Perusopetuslaki 4 § (1288/1999)

¹⁵Perusopetuslaki 26 a § (1040/2014)

¹⁶Varhaiskasvatuslaki 12 §

¹⁷Perusopetuslaki 27 §

¹⁸Perusopetuslaki 10 §

¹⁹Perusopetuslaki 2 §

²⁰Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2-4 §

²¹Perusopetuslaki 9 §

²²Perusopetusasetus 3 § (309/2021)

²³Oppivelvollisuuslaki (1214/2020) 2 §

²⁴Oppivelvollisuuslaki 2 §

järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on oikeus osallistua myös esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen²⁵.

Esiopetusta ja sitä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään ja kehitetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Kun lapsi tarvitsee kehitykseensä, oppimiseensa ja hyvinvointiinsa tukea esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa noudatetaan varhaiskasvatuksen osalta tällöin varhaiskasvatuslakia²⁶ ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita²⁷.

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Koko esiopetuksen henkilöstö on vastuussa siitä, että esiopetusta toteutetaan suunnitelmallisesti. Esiopetuksessa otetaan huomioon lasten kielelliset, kulttuuriset ja katsomukselliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta²⁸. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava opiskeluhoito ovat maksuttomia²⁹. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria³⁰, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön³¹. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä³² ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa muille. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain³³ mukaisia kasvatustieteellisiä ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Kunta tai esiopetuksen järjestämiseen luvan saanut muu opetuksen järjestäjä voi hankkia esiopetuspalvelut³⁴ julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

²⁵Perusopetuslaki 6 § ja Varhaiskasvatuslaki 12 §

²⁶Varhaiskasvatuslaki 15 a § (1183/2021)

²⁷Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) luvut 2.1 ja 5

²⁸Perusopetuslaki 3 §

²⁹Perusopetuslaki 31 § ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (1225/2020)

³⁰Perusopetuslaki 31 §

³¹Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

³²Perusopetuslaki 35 §

³³Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 ja 36 a § (477/2003)

³⁴Perusopetuslaki 4 § (1288/1999) ja 7 §

2.2. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhteistyössä luvussa 3.3 kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetuksen toimipaikoissa ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.

Valtioneuvoston asetuksen³⁵ mukaan esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä opiskeluhuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisesta lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman.

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyYTEEN, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Kun lapsi on aloittanut esiopetuksessa, lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan³⁶ ellei kyseessä ole esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen terveydentilasta johtuvasta syystä (kts. luku 5). Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen

³⁵Valtioneuvoston asetus 5 §

³⁶Perusopetuslaki 35 §

osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

2.3. Arvoperusta

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjintäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen³⁷, perusopetuslain³⁸ ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen³⁹ mukaisesti.

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten moninaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytyksensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunteita ja kauneudentajujaan.

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia.

Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen moninaisiin perheisiin sekä kotien moninaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkömyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta⁴⁰.

Esiopetuksessa noudatetaan kestävästä elämäntavasta periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasa-arvoisuutta. Siihen sisältyvät muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennako-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden⁴¹ periaate. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

2.4. Oppimiskäsitys

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten

³⁷YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

³⁸Perusopetuslaki 3 a § (163/2022) ja 29 §

³⁹YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

⁴⁰Valtioneuvoston asetus 2 §

⁴¹Yhdenvertaisuuslaki 6 §

lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

2.5. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä otetaan huomioon kaikessa esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä. Tehtävä perustuu valtioneuvoston asetuksen ⁴² periaatteelle tarkastella opetusta kokonaisuutena. Sen toteutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tukevat heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luovat pohjaa kestäväen elämäntavan omaksumiselle. Esiopetuksessa painopisteenä ovat kestäväen elämäntavan sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen. Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa.

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten

⁴²Valtioneuvoston asetus (422/2012) ja OKM muistio 28.6.2012

ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestäväään elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävä elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä. Heitä ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa

muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin⁴³ kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

2.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää keskustella, mitä tässä luvussa määrätty esiopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

⁴³YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

- esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään esiopetuksen toimintakulttuuria, opetuksen toteuttamista, kasvun ja oppimisen tukea ja opiskeluhoitoa käsittelevissä osissa opetussuunnitelmaa.

2.6.1. Esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta

Esiopetus toteutetaan valtakunnallisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin paikallisen esiopetussuunnitelman mukaisesti.

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Myönteilemme Porin sivistyslautakunnan päätöksiä esiopetuspäivistä vuosittain pienillä muutoksilla. Esiopetusaika on 4 tuntia päivässä. Päiväkotin Ankkurin johtokunta määrittelee kellon ajat, jolloin esiopetus toteutetaan. Pääsääntöisesti esiopetusaika on klo 9.15–13.15. Jokaiselle esioppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Huoltaja, opettaja sekä opetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen. Lapsen poissaoloista sovitaan lapsen ryhmän henkilöstön kanssa. Alle kolmen päivän poissaolon myöntää esiopettaja. Yli kolmen päivän poissaolon myöntää päiväkodin johtaja.

Esiopetus järjestetään Porin Kristillisessä päiväkotin Ankkurissa, joka toimii Porin Kristillisen koulun yhteydessä. Esiopetus toteutetaan erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetusluvan mukaisesti kristilliseen maailmankatsomukseen pohjautuen. Esiopetusryhmä toimii pääosin omana ryhmänään, mutta vuosittain mahdollisesti muuttuvia ryhmäkokonaisuuksia koottaessa esiopetusryhmän yhteyteen voidaan liittää esimerkiksi viisivuotiaita, jolloin esioppilaiden ja nuorempien lasten toiminta on eriytettyä. Eriytys tapahtuu joko erilaisina tehtävinä eri ikäisille tai kokonaan erilaisena toimintana joko samassa tilassa esioppilaiden kanssa tai toisessa ryhmähuoneessa. Näin varmistetaan ikätasolle soveltuvien tehtävien ja toiminnan valinta. Esiopetusryhmässä toimii varhaiskasvatuksen opettaja, ja esioppilaiden määrän mukaan myös lastenhoitajia henkilöstömitoituksia koskevien säädösten mukaisesti.

Esiopetukselle on varattu oma toimitila, jossa on asiaan kuuluvat pedagogiset leikki- ja toimintavälineet, sekä materiaalit. Täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevat esioppilaat ulkoilevat yhdessä iltapäivisin pienempien lasten ryhmien kanssa. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia yhden lukuvuoden aikana, eli keskimäärin 4 tuntia per esiopetuspäivä. Terveystieteiden yhteistyökumppaneina toimivat neuvola ja tarvittaessa myös perheneuvolan palvelut. Kuraattori ja Porin kaupungin koulupsykologi vastaanottavat esioppilaita, jos tarvetta palveluille ilmenee. Koulukypsyydestä tehdään myös koulupsykologin luona, jos testille on lapsen kohdalla tarvetta.

2.6.2. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta

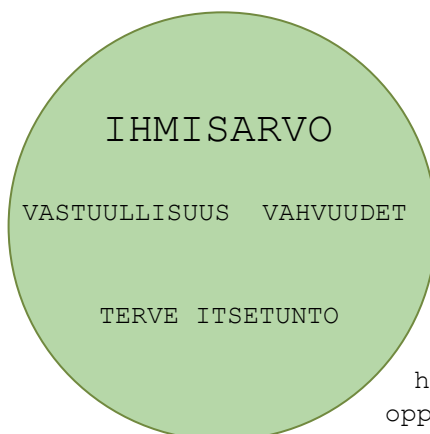
Esiopetuksen tehtävä on auttaa lasta siirtymään päivähoidosta tai kotihoidosta esiopetusympäristöön ja esiopetusympäristöstä koulumaailmaan. Esiopetuksessa luodaan lapsille tasavertaisemmat mahdollisuudet koulun aloittamiselle. Yhteistyötä tehdään tiiviisti kotien kanssa ja tavoitteet esiopetukselle ja kunkin lapsen kasvun ja kehityksen tukemiselle asetetaan yhteistyössä huoltajien ja lasten kanssa. Tarvittaessa prosessia tuetaan myös moniammatillisesti ja kiertävään erityislastentarhanopettajaan ollaan yhteydessä, jos herää huoli lapsen tarvitsemasta tuesta jollakin kehityksensä osa-alueella. Suurin osa esiopetuksemme lapsista aloittaa päiväkodissamme jo varhaiskasvatuksessa, jatkaen esiopetuksessa ja edelleen päiväkotimme yhteydessä olevan kristillisen koulun perusopetukseen. Samassa toimintaympäristössä, tuttuun aikuisten ohjauksessa ja avoimen kasvatuskumppanuuden kautta toteutuva kasvu vahvistaa ehyen oppimispolun jatkumoa ja niveltämisvaiheiden tuki on lapselle hyvin järjestettävissä. Lapsituntemus myös edesauttaa varhaista puuttumista esiopetuksen aikana ja tarvittaessa jo aiemmin.

2.6.3. Esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat

Porin Kristillisen koulun ja päiväkotikoulun arvot pohjautuvat kristilliseen maailmankuvaan, joka on kaiken ytimessä. Olennaisena osana maailmankuvaa on kristillinen ihmiskuva, joka on erotettu sen vuoksi omaksi kehäkseen. Arvot, jotka pohjautuvat kristilliseen maailmankuvaan, ohjaavat käyttäytymistämme, eli sitä miten toimimme. Arvomme kumpuavat Raamatun arvomaailmasta, kuten suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan juuretkin tekevät. Kiitollisuus, kunnioitus, vastuullisuus, armollisuus ja rehellisyys ovat kristillisiä arvoja, jotka ovat olleet myös yhteiskuntamme rakentumisen perustana.

Kristillinen maailmankuva, ihmiskäsitys ja arvot näkyvät yhteisössämme käytännössä seuraavissa arvokeskusteluissa painotettaviksi valituissa arvokokonaisuuksissa. Ydinarvomme ovat ihmisarvo, kunnioitus ja yhteisöllisyys. Näiden arvojen toteutumiseen pyritään sekä yksilö- että yhteisötasolla. Lisäksi kaikessa toiminnassa otetaan huomioon esi- ja varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden arvot.

Ihmisarvo

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan jokainen ihminen on äärettömän arvokas ja häntä tulee kohdella sen mukaisesti. Ihmisen tulee tästä syystä arvostaa myös itseään. Kristillinen ihmiskäsitys korostaa ihmisten tasa-arvoa ja yhteistä ihmisyyttä sosiaalisista, taloudellisista tai katsomuksellisista eroista huolimatta. Tältä pohjalta esiopetuksen ja koko päiväkodin henkilökunta pyrkii tukemaan jokaisen lapsen kasvua ja oppimista. Esiopetus vahvistaa **terveen itsetunnon kasvua** sekä

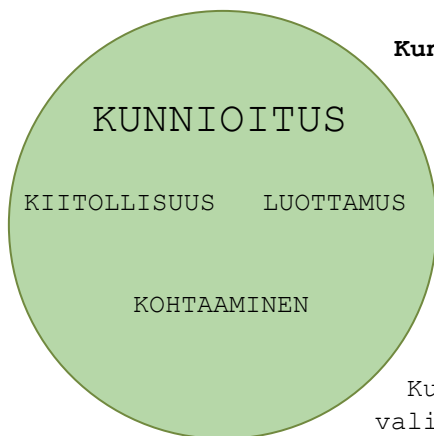
auttaa lasta tunnistamaan omia **vahvuuksiaan ja lahjakkuuden alueitaan** sekä hyödyntämään niitä omaksi ja muiden iloksi.

Ihmisarvon tunnustaminen on osa kristillistä maailmankuvaa. Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihmisen alkuperä on Jumalassa, kaiken Luoja. Jumala on luonut ihmisen omaksi kuvakseen, mikä erottaa ihmisen muusta luomakunnasta. Ihmisarvon taustalla on myös rakkauden kaksoiskäsitys, joka ohjaa meitä rakastamaan lähimmäistämme niin kuin itseämme ja jumalaa koko sydämestämme.

Kristillisessä esiopetuksessa korostetaan **vastuullisuuden** merkitystä omassa toiminnassa ja ihmissuhteissa.

Vastuullisuus tarkoittaa:

- suhteessa itseen omasta hyvinvoinnista huolehtimista ja velvollisuuksien hoitamista
- suhteessa lähimmäisiin toisten kunnioittamista, arvostamista, heikomman puolustamista, huolenpitoa ja palvelemista
- suhteessa yhteisöön osallistumista yhteiseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen sekä oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamiseen
- suhteessa ympäristöön luonnon monimuotoisuuden suojelemista ja luonnonvarojen hyödyntämistä eettisesti kestävien periaatteiden mukaisesti.

Kunnioitus ja luottamus

Kunnioitus ja luottamus ovat ihmiselle tärkeiden suhteiden perusta. Kristillisessä esiopetuksessa opetellaan kunnioittamaan jokaista ihmistä. Kunnioituksen oppimisen edellytyksenä on, että aikuiset antavat myönteisen mallin kunnioittavasta kohtelusta ja auktoriteettina olemisesta. Siten myös lapsi kokee tulevaisuudessa kunnioitetuksi ja näin yhteisöön syntyy luottamukseen perustuvia kasvatussuhteita.

Kultainen sääntö ohjaa kunnioittamaan teoissaan ja valinnoissaan toista ihmistä ja tekemään toiselle niin kuin toivoisi itselleen tehtävän. Jumala kunnioittaa ihmistä myös siten, että antaa meille valinnanvapauden elämässämme ja tämän mallin mukaisesti myös kristillinen kasvatus antaa ihmiselle vapauden tehdä omat valintansa ja kunnioittaa ihmisen valinnan vapautta.

Esiopetuksen toimintakulttuuri korostaa **aitoa kohtaamista**, jossa jokainen voi kokea tulevaisuudessa nähdä, kuulla, ymmärretä ja hyväksyä sellaisena kuin on. Esiopetuksessa edistetään vuorovaikutus- ja tunnetaitojen oppimista ja myönteisten suhteiden rakentamista. Ihmisten ja kulttuurien erilaisuus nähdään arvokkaana ja elämää rikastuttavana. Opetellaan kunnioittamaan erilaisuutta ja tukemaan toisia niin lahjakkuuden kehittämisessä kuin kehityksessä olevien taitojen arvostamisessakin. **Kiitollisuus** on positiivinen asenne siitä, mitä me olemme ja mitä meillä jo on. Elämä itsessään on kiitollisuuden aihe. Kristillisessä esiopetuksessa opetellaan kiittämään arkipäivän tilanteissa. Negatiivisistakin asioista opetellaan viestimään ystävällisesti ja sävyisästi.

Vastuu kodin kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on esiopetusta antavalla osastolla. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja lapsen oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta

Yhteisöllisyys

YHTEISÖLLISYYS

KUNNOITTAMISEN KULTTUURI

- TURVALLISUUS
- REHELLISYYS
- OIKEUDENMUKAISUUS
- ARMOLLISUUS
- VUOROVAIKUTUS
- KATSOMUSTIETOISUUS

Yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset ovat jokaisen perustarpeita. 10 käskyä sisältää hyvän elämän ohjeita yhteisöllisyyteen ja toinen toistemme kanssa elämiseen mm. rehellisyyteen, oikeudenmukaisuuteen, turvallisuuteen ja vuorovaikutukseen. Haluamme kehittää yhteisöä, joka pitää huolta, rohkaisee, kannustaa ja nostaa muita. Samalla näemme, että elämässä menestymisen edellytyksenä ovat hyvät yhteisössä elämisen taidot, esim. toisten huomioon ottaminen, vuorovaikutus, auttaminen ja palveleminen, vuoron odottaminen, anteeksi pyytäminen, sopiminen, vastuullisuus ja johtaminen.

Yhteisöllisyyteen kuuluu myös suomalaisen kulttuuriperinnön sekä yhteiskunnan perustana olevien arvojen ja toimintatapojen välittämiseen sukupolvelta toiselle. Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, jonka terve yhteisöllisyys tarjoaa.

Yhteisöllisyydelle leimaa-antavaa on **kunnioittamisen kulttuuri**. Se rakentuu turvallisuudesta, rehellisyydestä, oikeudenmukaisuudesta ja armollisuudesta. Turvallinen oppimisympäristö ja hyvä ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia.

Turvallisuus syntyy yhteiskunnan laatimien ja päiväkotijärjestäjien yhteisten sääntöjen kunnioituksesta ja kiinnipitamisestä. Lapsen ei tarvitse pelätä epäonnistumista, erilaisuutta tai kiusatuksi tulemista, vaan hän saa olla aidosti oma itsensä. Tarvittaessa löytyy aina kuunteleva aikuinen, joka puuttuu ongelmallisiin tilanteisiin. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Rehellisyyttä opetetaan suhteessa itseen ja yhteisöön. Rehellisyys tarkoittaa niin omien vahvuuksien ja ansioiden kuin myös puutteiden ja laiminlyöntien kohtaamista ja käsittelemistä. Lasta rohkaistaan olemaan oma itsensä. Lapsia ohjataan puhumaan totta ja toimimaan vastuullisesti.

Itsessään mittaamattoman arvokas lapsi on aina yhdenvertainen ja tasa-arvoinen suhteessa toisiin lapsiin riippumatta ominaisuuksistaan tai lähtökohdistaan. Oikeudenmukaisuuteen liittyy kuitenkin myös suhteellisuutta, minkä vuoksi käsitteen sisältöä pohditaan filosofisia, moraalisia, oikeudellisia ja teologisia näkökulmia painottaen.

Armollisuudella tarkoitetaan anteeksi antavaa asennetta. Lapset opetetaan pyytämään ja antamaan anteeksi sekä kantamaan vastuun omista teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Kun ihmissuhteissa tulee loukkaantumisia, tai sääntöjä rikotaan, siitä keskustellaan avoimesti oikeudenmukaisuutta korostaen ja riidat sopien.

Esiopetus arvostaa lasten, opettajien ja kasvattajien, muiden päiväkotiyhteisön jäsenten ja esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. **Vuorovaikutuksella** eri tahojen kesken edistetään yhteistyötä. Tärkeää on mahdollisuus tulla kuulluksi ja kantaa yhdessä toisten kanssa vastuuta hyvän päiväkotiyhteisön rakentamisesta. Lapsetkin voivat vaikuttaa esiopetusryhmän työskentelyyn ja toimintaympäristöön.

Katsomustietoisuus liittyy erityisen maailmankatsomuksen mukaisen opetuksen profiiliin. Esiopetuksella tuetaan lasten omaehtoista ajattelua ja tarjotaan aineksia maailmankatsomuksen rakentamiseksi. Kristillisessä esiopetuksessa korostetaan lapsen ja vanhempien valinnanvapautta. Lapsen huoltajalle selvitetään aina ennen esioppilaaksi ottamista esiopetuksen toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat ja painotukset. Tämä opetuksen lähtökohtana oleva kristillinen arvopohja toteutuu läpäisyperiaatteella osana kristillisen esiopetuksen toimintakulttuuria.

2.6.4. Oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat

Lapsi saa erilaisia mahdollisuuksia oppia lisää niin tiedollisesti kuin taidollisestikin, aiempia kokemuksiaan ja tietojaan jäsentäen. Lapsi oppii sekä aikuisen ohjauksessa että vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa, toinen toisiltaan oppien ja erilaisissa lähiympäristöissä toimien. Lapsen omalle ajattelulle ja mielikuvitukselle annetaan tilaa. Tutkiminen, havainnoiminen, epäileminen, väittelemine ja aistien kautta kokeileminen ovat kaikki tärkeitä oppimismuotoja. Keskeisintä on leikin kautta oppiminen, sillä leikkiessään lapsi käsittelee itselleen ajankohtaisia asioita ja jäsentää kokemusmaailmaansa. Leikin varjolla liikutaan, tutkitaan, tehdään erilaisia työtehtäviä, ilmaistaan itseään ja opitaan asioita taiteesta. Tekeminen ja sen kautta oppiminen on tärkeämpää kuin aikuisen silmin hyvä lopputulos. Lapsen minäkuvan tulee vahvistua myönteisesti. Oppimisen ilo, innostus ja rohkeus kohdata oppimishaasteita tukevat omalta osaltaan oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

2.6.5. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, paikalliset painotukset sekä tavoitteiden toteutumisen arviointi ja kehittäminen

Kristillisen koulun esiopetuksen kasvatustoimintaa suuntaavat kasvatuspäämäärät ovat hyvinvoiva lapsi, henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, turvallisuus, itsenäisyys ja sosiaalisuus. Näihin päämääriin pääsemistä tukee lapsen ohjaaminen ja tukeminen omana itsenään ja osana ympäristöään. Myönteinen kuva itsestä ja oppimisestaan tukee lapsen sosiaalisten taitojen oppimista ja muiden arvostamista. Näin hän voi ottaa ikätasonsa mukaan vastuuta itsestä ja toisista ja vahvistaa omaa identiteettiään elinympäristönsä tärkeänä jäsenenä. Näitä taitoja pyritään vahvistamaan mm. seuraavasti:

Minäkuvan myönteinen kehittyminen

- Lapsen minäkuvan kehittämisessä on tärkeää aikuisen kannustava ja hyväksyvä suhtautuminen.
- Lasta autetaan rakastamaan ja kunnioittamaan itseään, toisia ihmisiä ja koko luomakuntaa.
- Vertaisryhmä on avainasemassa itsetunnon kehityksessä.

Lapsen itsetuntoa ja myönteistä minäkuvaa vahvistavat:

- turvallinen ja kannustava ilmapiiri
- vertaisryhmä
- erilaisten tunteiden ilmaisu ja nimeäminen turvallisten rajojen sisällä: onnistumisen kokemukset ja pettymysten sietäminen
- kyky selviytyä arkipäivän tilanteissa
- jokaisen lapsen ainutkertaisuus perustuen kristilliseen ihmiskäsitykseen
- lapsen aito kohtaaminen vuorovaikutustilanteissa

Oppimaan oppiminen

Tavoitteena on lapsen tiedollinen ja taidollinen kehitys oppimaan oppimisessa. Tähän pyritään ohjaamalla lasta tiedostamaan kykynsä, sekä innostamalla häntä kehittämään tietojaan ja taitojaan tarjoamalla korkeatasoista varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Ilo ja onnistumisen kokemukset luovat oppimismotivaatiota ja ymmärrys itsestä oppijana kehittyy. Lapsi opettelee yhdessä aikuisen ja vertaisryhmän kanssa arvioimaan ja pohtimaan toimintaa. Oppimisen menetelmänä leikki on keskeisessä asemassa. Esiopetuksessa tuetaan luontaista tiedonhalua ja uteliaisuutta.

Oppimaan oppimisessa harjoiteltavia taitoja:

- ohjeiden mukaan toimiminen
- kuunteleminen ja kyseleminen
- keskittymiskyky ja pitkäjänteisyys
- ongelmaratkaisutaidot
- itsearviointi
- pienryhmätoiminta

Vastuuntunto ja sosiaaliset taidot

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on luotu elämään suhteessa muihin ihmisiin. Keskeistä esiopetuksessa on ryhmässä toimiminen. Aikuinen on aktiivinen tarkkailija sosiaalisissa tilanteissa ja puuttuu tilanteisiin lapsen edun mukaisesti. Lasten vuorovaikutustilanteissa ja etenkin ristiriitatilanteiden selvittämisessä on keskiössä jokaisen kuulluksi tuleminen ja lapsen kohtaaminen. Aikuinen kuuntelee lasta ja antaa tälle mahdollisuuden tuoda oman mielipiteensä ja näkökulmansa esiin. Yhdessä keskustellen, toinen toistaan kunnioittaen, pyritään tilanteet selvittämään ja tarvittaessa anteeksi pyytämään. Lapsella on oikeus saada kokea turvaa ja hyväksyntää myös aikuisen sylissä.

Lapsen ollessa arvostettu sekä yksilönä että osana vertaisryhmää, hänen kykynsä arvostaa muita kehittyy. Tärkeää on turvallinen, erilaisuutta hyväksyvä ilmapiiri ja yhteiset toimintatavat, jotka luovat mallikäyttäytymistä. Lasta ohjataan ikä- ja kehitystason mukaisesti pohtimaan oikeaa ja väärää.

Lapsen kykyyn toimia vastuuntuntoisena yhteisön jäsenenä sisältyy

- vastuu omista tavaroista
- vastuu omista tehtävistä ja niiden loppuun suorittamisesta
- vastuu ja vapaus – ymmärrys oman toiminnan vaikutuksista itseensä ja toisiin
- osallistuminen yhteisten päätösten tekoon
- vastuun kantaminen ja vastuunottaminen (apulaisen tehtävät)

Sosiaalisten taitojen tärkeimpiä tavoitteita:

- opetellaan hyväksymään itsensä ja ymmärtämään muita (erilaisuuden hyväksyminen, kansainvälisyyskasvatus)
- empaattisuuden kehittyminen: kyky nähdä ja kokea, miltä toisesta tuntuu
- yhdessä ja yksin toimiminen: käytöstavat, vuorovaikutustaidot
- toisista huolehtiminen ikätasolle soveltuvalla tavalla
- vuoron odottaminen ja kompromissien tekeminen (anteeksipyyttäminen ja -antaminen)

yhdessä työskentely yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi

Lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetti

Esiopetuksessa tärkeä osa lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukemista ovat lorut, laulut, sadut, kertomukset ja leikit. Niiden avulla pystytään tutustumaan suomalaiseen kansalliseen ja paikalliseen kulttuuriperinteeseen. Ne antavat lapselle myös luontevan mahdollisuuden itseilmaisun kehittämiseen. Ryhmässä olevien lasten erilaiset taustat pyritään hyödyntämään eri kulttuureihin tutustuttaessa.

Länsimaisen kulttuurin taustalla vaikuttava kristillinen perintö tulee luontevasti esiin kristillisten juhlapyhien viettämisessä. Painopisteenä ovat lapsen elämänpiiriin liittyvät tapahtumat ja juhlat.

Lapsi osana ympäristöään

Elämysten, kokemusten ja leikin välityksellä luodaan pohjaa kestäväälle tunnesuhteelle luontoon ja muuhun ympäristöön. Lapsi oppii kunnioittamaan elämää kaikissa muodoissaan ja huolehtimaan lähiympäristöstään, sekä ymmärtämään, että suhde luontoon tarkoittaa pyrkimystä yhteiseen vastuuseen. Kristillisen ihmiskäsityksen ja maailmankuvan mukaan ihminen on luotu maailmaan viljelemään ja varjelemaan luontoa.